

68. A Fodor Pál és társai-per első rendű vádlottjának vádirata. Bukarest, 1958. május 22.

Ügyiratszám: 245/1957.

Fodor Pálra, Hajdú Gézára, Szentmártoni Bálintra, Szöcs Ignácra, Csiha Kálmánra vonatkozó vádemelési összegezés, akiket a Román Népköztársaság Büntető Törvénykönyve 209. paragrafusa 1. pontja alapján vádolnak és vonnak felelősségre.

1957. június 7-én a Román Népköztársaság belügyi szervei letartóztatták Fodor Pált, mert népellenes tevékenységet folytatott.

Az ügy kivizsgálása során megállapították, hogy egy csoport volt földbirtokos, római katolikus pap, a Román Népköztársaságban lévő demokratikus államforma halálos ellenségei – *Fodor Pállal* az élen – arról álmodoztak, hogy a Román Népköztársaságban visszaállítják a kapitalista rendszert, egy magyar nacionalista ellenforradalmi szervezetet hoztak létre, amelynek célja a Román Népköztársaságban lévő jelenlegi államrend erőszakos megdöntése, Erdély egy részének a román államtól való elszakítása, és egy idegen országnak való juttatása.

Kriminális tevékenységük a kapitalista országok RNK (Román Népköztársaság) elleni fegyveres beavatkozására alapult.

A kitűzött célok elérése érdekében az ellenforradalmi szervezet tagjai elhatározták, hogy tagokat szerveznek be, az általuk tervezett akciót a magyar nacionalisták által lakott településekben indítják el, s közösen a megfelelő időpontban elindítják a támadást.

1956 októberében a magyarországi fasiszta puccs kitörésekor – amelyről azt hitték, hogy az áterjed a Román Népköztársaságba is – a szervezet tagjai fokozták tevékenységüket, mert úgy ítélték meg: elérkezett a megfelelő időpont.

Az ellenforradalmi szervezet tagjai a titkos találkozókön úgy tervezték, hogy amikor a megfelelő időpont elérkezik, a magyar nacionalisták köréből megfelelően felkészült emberek legyenek, akikkel – a megfelelő tervek alapján – erőszakos akciókat hajtanak végre. Kriminális tevékenységük egészen Fodor Pál letartóztatásáig folytatódott. Ezeket a tetteket bizonyítják a bűnügyi dossziében a gyanúsítottak beismerő vallomásai, a tanúk nyilatkozatai.

Fodor Pál

Kijelentette, hogy már 1920-tól kezdődően kifejezte elégedetlenségét, amiért Erdély nem került a magyar állam fennhatósága alá. Ezt a tevékenységet folytatta a hasonló érzelmeket tápláló, különböző magyar nacionalista elemekből formálódott körökben.

Fodor Pál elégedetlen volt az 1940. évi bécsi döntéssel is, mert az egész Erdélyt nem juttatta Magyarországnak.

Fodor Pál gyanúsított 1940 és 1944 között vezető (elnöki) tisztséget töltött be - a volt Csík megyében – a Romániai Magyar Gazdák Egyesületben¹.

A szovjetellenes háború idején a gyanúsított horthysta tisztként harcolt a fronton és szovjet területen esett hadifogságba.

1946-ban – miután visszatért a hadifogságból – látta, hogy Romániában az államhatalmat a dolgozók vették át, s ezért még nagyobb lendülettel kezdett hozzá a hasonszőrű régi politikusok körében a nacionalista tevékenységéhez.

Fodor Pál gyanúsított 1955 augusztusában – miután megtudta, hogy Márton Áron püspököt kiengették a börtönből, és újból Gyulafehérváron tartózkodik – meglátogatta őt a lakásán, ahol

¹ Az Erdélyi Magyar Gazdasági Egyesületről van szó.

ellenséges módon beszélgettek a Román Népköztársaságban lévő népi demokratikus rendszerrel. Ez idő alatt Márton Áron ismertette Fodor Pállal, hogy az ő letartóztatása valójában annak tudható be, hogy több alkalommal nyíltan kiállt azért, mert 1944 után Erdély nem került Magyarország kormányzása alá.

Fodor Pál, mindezek hallatán, azt mondta Márton Áronnak, hogy őt is emésztik ezek a kérdések, ugyanakkor megkérdezte: Erdély kérdését milyen módon lehetne úgy megoldani, hogy teljes egészében vagy részlegesen Magyarország uralma alá kerüljön? Márton Áron ismertette Fodor Pállal, hogy Erdély kérdésének megoldására három változat lehetséges², éspedig:

- 1.) Erdély független állam legyen.
- 2.) Erdélyt teljes egészében adják Magyarországnak.
- 3.) Erdélyt Románia és Magyarország között osszák két egyenlő részre.

1956 januárjában Fodor Pál újból jelentkezett Márton Áron püspöknél, kijelentette, hogy ezúttal kizárólag azért jött, hogy megtárgyalják: mi a teendőjük annak érdekében, hogy Erdély teljes egészében vagy részben Magyarország uralma alá kerüljön?

Fodor Pál ismertette Márton Áronnal a saját terveit: Erdély területének tanulmányozása során arra a következtetésre jutott, hogy Erdélyt Románia és Magyarország között két egyenlő részre kell osztani, román-magyar lakosságcsereét kell végrehajtani! Márton Áron ezzel egyetértett.

Fodor Pál gyanúsított, miután távozott Márton Árontól, elhatározta, hogy terveinek megvalósítása érdekében a magyar nacionalisták körében egy titkos felforgató szervezetet hoz létre, és a megfelelő időpontban akcióba lépnek.

Így 1956 márciusában felkereste az esztelneki Ferenc-rendi kolostor római katolikus papjait, akiket sovínisztákként és a Román Népköztársaságban lévő népi demokratikus rendszer ellenségeiként tartott számon. Fodor Pál éjszakára is ott maradt az esztelneki kolostorban, ott aludt, másnap reggel arra kérte Hajdú Géza papot, hogy bizalmasan beszélhessenek, amit az utóbbi elfogadott.

Ekkor a kolostor egyik külön szobájába mentek, ahol Fodor Pál Márton Áron püspök meglátogatásáról és az Erdély kérdésre vonatkozó tárgyalásairól beszélt. Ismertette Hajdú Gézával az általa készített tervet, amely szerint a megfelelő időpontban Erdélynek Románia és Magyarország közötti, lakosságcsereével történő kettéosztásáért akcióba léphetnek. Erre akkor kerül sor, amikor az imperialista országok hadseregeikkel a Román Népköztársaság ellen indulnak.

Miután Hajdú Géza a Fodor Pál által elmondottakkal egyetértett, elfogadta a javaslatot, hogy tagja legyen a felforgató szervezetnek, a gyanúsított azzal bízta meg, hogy a magyar nacionalista elemek köréből új tagokat toborozzon ebbe a szervezetbe, akikkel közösen – a megfelelő időpontban – akcióba lépnek és tüntetéseken kérik Erdély elszakítását Romániától és ennek a területnek Magyarországnak való juttatását, s hogy Márton Áront ismerjék el az állam vezetőjének.

1956 március végén Fodor Pál gyanúsított újból ellátogatott az esztelneki kolostorba, hogy továbbra is új tagokat szervezzen be. Most Szöcs Ignác, római katolikus papot szemelte ki, hogy bevonja a felforgató szervezetbe. Így, amikor az esztelneki kolostorból a vasútállomás felé ment, arra kérte Szöcs Ignácot, hogy kísérje el, mert bizalmasan akar vele beszélgetni. Szöcs Ignác ebbe beleegyezett.

2 Lásd a 12. sz. dokumentumot.

Miközben az esztelneki kolostorból a vasútállomás felé mentek, Fodor Pál Márton Áron, gyulafehérvári püspök meglátogatásáról, illetve az Erdély kérdésében folytatott tárgyalásairól beszélt. Fodor Pál, miután meggyőződött arról, hogy Szócs Ignác egyetért az általa elmondottakkal, ismertette azt a titkos tervét, hogy amikor a nyugati országok a Román Népköztársaság ellen akcióba lépnek, akkor támadjanak. Ezzel a tervvel Szócs Ignác egyetértett. Fodor Pál azt kérte: ő is vegyen részt ebben a felforgató akcióban. Szócs Ignác azt kérdezte Fodor Páltól: mi az ő feladata a titkos szervezetben? Ugyanakkor azt is elmondta Fodor Pálnak, hogy rövidesen újra tordai római katolikus papként fog dolgozni. Fodor Pál arra kérte: a magyar nacionalisták köréből új tagokat szervezzen, akikkel közösen - a megfelelő időpontban - akcióba lépnek.

Szócs Ignác egyetértett ezzel a megbízatással és biztosította Fodor Pált, hogy tudni fogja, hogy mi a kötelessége.

1956 júliusában Fodor Pál újból az esztelneki kolostorba látogatott, hogy Hajdú Gézátt ellenőrizze a titkos megbízatás teljesítésében. Most is, akárcsak az első alkalommal, különvontak Hajdú Gézával egy olyan szobába, ahol csak ketten tartózkodtak, s a jövőbeni felforgató tevékenységről tárgyaltak. Fodor Pál Hajdú Gézáttól elkérte a Román Népköztársaság térképét, hogy megmagyarázza: hogyan készítette el Erdély felosztásának tervét. Hajdú Géza egy iskolai atlaszt vitt be, amelyet Fodor Pál kiterített az asztalra, s azon mutatta be a terveit.

1956 októberében, a magyarországi ellenforradalom kitörése után, Fodor Pál úgy értékelte: elérkezett a megfelelő pillanat felforgató terveinek a megvalósítására. Erdély területi felosztásáról több térképvázlatot készített.

Ezeknek a vázlatoknak az alapján Fodor Pál elkészítette Erdély térképét, rárajzolta az összes települést, feltüntette a felszín és az altalaj kincseit, kijelölte a Románia és Magyarország közötti határvonalakat.

1956 novemberében ezzel a térképpel Fodor Pál Márton Áron püspöknél, Gyulafehérváron jelentkezett. Átadta neki, s arra kérte: használják fel a térképet a kapitalista országok Román Népköztársaság ellen indított felforgató akciója során. Márton Áron magánál tartotta a térképet, azt mondta Fodor Pálnak, hogy ezt az akciót meg kell tárgyalnia a szakpolitikusokkal, akik minden szempontból jól ismerik Erdély területét.

Fodor Pál, amikor látta, hogy a magyar ellenforradalom elbukott, elhatározta, hogy Erdély területén a magyarok lakta településekben új tagok beszervezésével folytatja felforgató tevékenységét.

Fodor Pál – kitűzött titkos tervének megvalósítása érdekében – 1957 márciusában Lugosra utazott, hogy kapcsolatba lépjen nevezett Willer Józseffel, akit azért szemelt ki, hogy bevonja a felforgató szervezetbe.

Kerülő módon kikérte a véleményét Erdély kérdésében, amikor látta, hogy más állásponton van, lemondott a beszervezésről. Mielőtt elváltak volna, Fodor Pál arra kérte Willer Józsefet: mivel régóta foglalkozik Erdély népességével, tanulmányozni szeretné az Erdély területén együtt élő nemzetiségek statisztikai adatait, különösen érdekli a volt Szörény és Csík vármegye, hogy összehasonlítsa a két megyét, adja kölcsön az *Erdély etnográfiai statisztikája* című könyvet³, amelyre szüksége lenne. Mivel nem volt nála, Willer József Jakabffy Elemér címét ajánlotta, akitől beszerezheti a keresett könyvet.

Lugosról Fodor Pál Aradra utazott, azzal a céllal, hogy a felforgató szervezetbe bevonja Csiha Kálmán református lelkészt, akiről tudta, hogy kisajátított földbirtokos fia, nacionalista

3 A könyv pontos címe: *Erdély statisztikája. A Romániához csatolt egész volt magyar terület lakosságának nemzetiségi, felekezeti és kulturális, községenkénti statisztikája az 1910. és 1920. évi hivatalos adatok alapján.* (Közléteszi: Jakabffy Elemér.) Lugos, 1923. Kiadja a Magyar Kisebbség Nemzetpolitikai Szemle.

elem, a Román Népköztársaságban lévő népi demokratikus rendszer ellensége. Fodor Pál, miután felkereste Csiha Kálmánt az aradi lakásán, a Magyar Népköztársaságban lezajlott ellenforradalomról beszélgettek, ebből az alkalomból mindketten sajnálatukat fejezték ki, hogy a magyar ellenforradalom nem érte el a kívánt célját. Ugyanakkor a Román Népköztársaságban lévő népi demokratikus rendszerről ellenséges megbeszélésre is sor került.

A következő napon Fodor Pál távozott Csiha Kálmán lakásáról. Miközben Csiha Kálmán kikísérte az aradi vasútállomásra, Fodor Pál Márton Áron személyiségéről beszélt, ezután pedig a saját felforgató terveivel hozakodott elő, amelyeket ő gondolt ki, s amelyeket Márton Áron is ismert, s amelyek a Román Népköztársaságban lévő jelenlegi kormányzási forma ellen irányulnak.

Fodor Pál ezután kijelentette: miután meggyőződött, hogy Csiha Kálmán teljesen egyetért a terveivel, s hogy tagja legyen a Román Népköztársaságban lévő népi demokratikus rendszer ellen irányuló felforgató szervezetnek, azzal a feladattal bízta meg, hogy állapodjon meg a megbízható magyar nacionalisták körében, ismerje meg politikai nézeteiket, nacionalista érzelmeiket, s a népi demokratikus rendszerrel szembeni álláspontjukat. Ezek az emberek megfeleljenek, megbízhatók legyenek, hogy a megfelelő időpontban a jelenlegi rendszer ellen fellépjenek. Mindezzel Csiha Kálmán egyetértett.

A Csiha Kálmán által kiválasztott, a felforgató tevékenységhez megfelelő elemeket Fodor Pál a második látogatás alkalmával akarta bevonni a szervezetbe.

Fodor Pál ezután a Sztálinváros irányába induló vonatra szállt fel. Lippán az utazását megszakította, hogy elmenjen a máriaradnai kolostorba, azzal a céllal, hogy a titkos szervezetbe bevonja Szentmártoni Bálint, római katolikus lelkészt, akit már korábról sovén-nacionalista elemként ismert. Nem találta őt otthon, ezért még aznap folytatta az útját.

1957 áprilisában Fodor Pál újból a Temesvár tartományban lévő máriaradnai kolostorba utazott, ahol meg is találta Szentmártoni Bálint római katolikus lelkészt, akivel a kolostor egyik szobájában bizalmasan beszélgetett. Ismertette, hogy meglátogatta Márton Áron püspököt, bemutatta Erdélynek a két állam közötti felosztására vonatkozó, a kapitalista államok segítségével megvalósítható terveit.

Ugyancsak ekkor ismertette Szentmártoni Bálinttal, hogy az ő felforgató tevékenységüket és Márton Áron püspököt népszerűsíteni kell a magyar nacionalisták körében, hogy a püspököt mint államvezetőt elismerjék, akkor, amikor a kapitalista országok megtámadják a Román Népköztársaságot.

Szentmártoni Bálint egyetértett Fodor Pál terveivel. Azután Fodor Pál azzal a feladattal bízta meg, hogy a Bánságban, a magyarok által lakott településekben új tagokat szervezzen be. Szentmártoni Bálint elfogadta ezt a feladatot, mondván, hogy ez nem nehéz számára, mert bánsági származású, és sok ismerőse van.

Fodor Pál, miután beszervezte Szentmártoni Bálintot, a vonattal Máriaradnáról Hátszegre utazott, ahol ismerte a volt földbirtokost, Jakabffy Elemért, a régi sovén-nacionalista politikust. Azonban a Jakabffy Elemérrel folytatott, politikai kérdéseket érintő beszélgetés során Fodor Pál megállapította: nem azonosul az ő felforgató terveivel. Ezúttal nem is beszélt a terveiről, ellenben kérte Erdély etnográfiai statisztikai kötetét, amelyről úgy tudta, hogy nála [*vagyis Jakabffynál – V. G. megj.*] található, mivel a szerzője ennek a könyvnek. Jakabffy Elemér megindokolta: nincs nála a kért statisztikai kötet, s arra bízta, hogy keresse fel az Erdőszengyörgy rajonhoz, a Magyar Autonóm Tartományhoz tartozó Egrestőn szolgáló római katolikus papot, Gergelyffy Nándort. Ugyanakkor átadott Fodor Pálnak egy, a római katolikus lelkésznek címzett írásbeli ajánlást, hogy megkaphassa a kért könyvet.

1957 májusában Fodor Pál az írásbeli ajánlással elutazott az Erdőszentgyörgy rajonban lévő Egrestőre, Gergelyffy Nándorhoz, és megkapta a néprajzi statisztikai adatokat tartalmazó kötetet. Egy elismervényt hagyott hátra, hogy három hónapon belül visszahozza a kötetet.

1957 május végén Fodor Pál Marosvásárhelyre utazott azzal a céllal, hogy bevonja a titkos szervezetbe a volt földbirtokost, Mikó Lászlót, aki a horthysta rendszer idején Maros megye főispánja volt (jelenleg Temesvár tartományban letartóztatásban van, egy másik titkos szervezetben való részvételéért.) Mikó Lászlót ekkor nem találta odahaza, visszatért, és a következő vasárnapon Székelyudvarhelyre utazott, ahol tudta, hogy megtalálja Mikó Lászlót.

Fodor Pál, miután Mikó Lászlóval megbeszélte a személyes kérdéseket, szólt arról, hogy Márton Áron püspököt Gyulafehérváron meglátogatta, ismertette az ő titkos terveit is. Mindezzel Mikó László egyetértett, s megígérte, hogy amikor eljön a pillanat, részt vesz ebben a felforgató tevékenységben.

Az ellenforradalmi szervezetbe való toborzáskor a gyanúsított azok felé a volt földbirtokos (kisajátított), fanatikus és legellenségesebb elemek felé fordult, akiről tudta, hogy hatásuk van a sovén-nacionalista elemekre. Fodor Pál kijelentette: a különböző településekben élő magyar nacionalista elemek toborzásakor felhasználta a vasúttól kapott ingyen jegyeket.

A Fodor Pál által kifejtett népellenes tevékenységet Hajdú Géza, Szentmártoni Bálint, Szöcs Ignác, Csiha Kálmán és Mikó László vádlott-társak nyilatkozatai, valamint Willer József, Keresztes Sándor, Ferencz Béla, Gergelyffy Nándor, Csiha Emese, Ambrus Dénes Gábor és Páll Gábor tanúk vallomásait bizonyítják.

A fentebb vázoltak alapján Fodor Pál, született 1903. június 29-én Budapesten – Magyar Népköztársaság –, Antal és Mária fia, magyar nemzetiségű, a Román Népköztársaság állampolgára, foglalkozása mérnök, semmilyen pártnak nem tagja, utolsó munkahelye: csíkszeredai vasútállomás, 7-es vonal, műegyetemi tanulmányokat folytatott, a múltban az Erdélyi Magyar Gazdák Egyesületének (EMGE) elnöke, volt földbirtokos, jelenleg egy lakóháza van Csíkszeredán, büntetlen előéletű, utolsó lakhelye: Csíkszereda, Somlyó utca 114. szám, Magyar Autonóm Tartomány, bűncselekmény elkövetésével vádolják, mert:

1.) Egy olyan ellenforradalmi szervezetet kezdeményezett és alapított, amelynek célja a Román Népköztársaságban lévő jelenlegi kormányzati forma erőszakkal való megdöntése, Erdély területe egy részének elszakítása a román államtól és egy idegen államnak való juttatása.

2.) Erdély különböző területéről több személyt toborzott ebbe a magyar nacionalista felforgató szervezetbe. Ennek érdekében több települést keresett fel.

3.) Különböző feladatokkal bízta meg az általa beszervezett tagokat.

4.) Rágalmazta a Román Népköztársaságban lévő népi demokratikus rendszert, az állam és egyes személyek ellen uszított, tehát a Román Népköztársaság Büntető Törvénykönyve 209. paragrafusa 1. pontja értelmében bűncselekményt követett el, s e paragrafus értelmében elítélhető.

A vádiratot fordításban közlésezi: Tófalvi Zoltán: „Elégedetlenek voltak”. Székelyföld, 2001. október, 83-91. o. (T. Z.-nek a szöveg közzé iktatott megjegyzéseit – anélkül hogy ezt külön jeleztük volna –, mindenütt elhagytuk.)